

Cijene uglja isporučenog termoelektranama u Federaciji Bosne i Hercegovine od 2001.g. do kraja 2014. godine povećane su za 49 procenata.

U istom periodu električna energija poskupjela je samo 21 posto!? Te dvije činjenice treba uzeti u obzir ukoliko se aktualna diskusija oko zahtjeva rudara za hitno povećanje cijena uglja, želi staviti u kontekst realnog analiziranja stanju u kojem se nalaze rudnici uglja s jedne i Elektroprivreda BiH sa druge strane.

Elektroprivreda rudarima ugalj plaća po cijeni od 5 KM po gigadžulu, pri čemu troškovi uglja čine 70 posto cijene električne energije proizvedene u termoelektranama. U susjednoj Srbiji cijena uglja u cijeni električne energije proizvedene u termoelektranama učestvuje sa 56 posto što ovdašnji stručnjaci smatraju realnim i podnošljivim.

Konačno, da bi se razumjela cijela priča o zahtjevu ovdašnjih rudara za novim većim cijenama uglja isporučenog termoelektranama, treba imati na umu i odnos cijena ovih energenata u Sloveniji i Koncernu Elektroprivreda BiH. Tamo je cijena uglja za termoelektrane ista kao i za Elektroprivredu BiH dok je cijena električne energije dva puta veća od one koju plaćaju potrošači ove elektroprivrede..

Mašine još u mulju

Nema, dakle, valjanog osnova tvrdnja kakva se čuje ovih dana da Elektroprivreda BiH “muze” rudnike i da je rad rudara i njihov proizvod potcjenjen. Prije bi se moglo ustvrditi da aktuelnim poslovanjem rudnici negativno utiču na ekonomsku stabilnost Elektroprivrede BiH. To je i razlog da je Sindikat elektroenergetskih radnika 2012. godine zatražio smjenu upravnih odbora i direktora svih rudnika koji su ušli u sastav Koncerna Elektroprivreda BiH. Taj zahtjev predsjednik ovog sindikata, Omer Sikira, ponovio je i 26. februara na sjednici Nadzornog odbora Koncerna a ponavlja ga i ovih dana nakon što su se rudarski sindikati oglasili zahtjevom za poskupljenje uglja.

Povod za smjenu je veoma ozbiljan. Od 2009.god. do kraja 2014. godine rudnici u sastavu Koncerna napravili su dodatni gubitak od 330 miliona KM. Istovremeno, Elektroprivreda BiH u modernizaciju rudnika je uložila 170 miliona KM, uz to i dodatnih 40 miliona za poboljšanje njihovog poslovanja. Istovremeno rudnici povlače i 300 miliona KM iz budžeta Federacije BiH po osnovu Zakona o konsolidaciji rudnika.

Unatoč tome na početku ove godine rudnici nisu u stanju da realizuju proizvodne planove te su u prvom kvartalu ostvarili planiranu proizvodnju sa oko 70 posto. Zbog lošeg rukovođenja i planiranja rudnici ne prate ni dinamiku pripreme i otkrivke što za posljedicu ima i dalje će imati negativan uticaj na rad termoelektrana. Veoma neozbiljno se otklanjaju posljedice poplava na površinskom kopu Šikulje u rudniku Kreka iz kojeg je za godinu dana samo izvučena voda dok skupocijene mašine za kopanje uglja truhnu u mulju!

Za razliku od rudnika u termoelektranama je odgovornost i proizvodna disciplina na mnogo većem nivou. Tvornice struje mogu se pohvaliti da su dostigle proizvodnju kakvu su imale prije agresije na BiH. Da bi se to ispravno cijenilo bitno je znati da su u međuvremenu termoelektrane ugasile šest malih agregata (četiri u Kaknju i dva u Tuzli) ukupne snage 192 megavata.

Argument cifri

Još jedno poređenje prijeratne i trenutne situacije može biti korisno za one koji u poplavi različitih informacija pokušavaju odgonetnuti je li opravdan zahtjev rudara za poskupljenjem uglja, što bi ukoliko se dogodi moralo rezultirati i povećanjem cijena električne energije.

Riječ je naime o tome da je rudnik uglja u Kaknju davne 1989. godine sa oko 3.500 uposlenih, mahom rudara iskopao dva miliona tona uglja. Danas, kada zapošljava oko 2.000 radnika proizvede 1,1 milion tona uglja. Termoelektrana Kakanj prije agresije na BiH zapošljavala je 1.180 radnika, danas ih je svega 630! TE Tuzla krajem devedesetih godina prošlog vijeka imala je 1.600 (ponekad i više) radnika a na početku 2015. godine njihov broj se kreće oko 740.

Konačno važno je imati na umu i to da su u posljednjih pet godina Elektroprivredi BiH različitim odlukama Vlade Federacije BiH nametnute dodatne finansijske obaveze za koje godišnje izdvaja cca 30 miliona KM, što ovo javno preduzeće nije ukalkulisalo u cijenu kilovata električne energije isporučenog potrošačima.

Rudari u ovoj državi zaslužuju svako poštovanje i brigu. Nažalost, već godinama su podanici loših direktora, različitih poslovnih i inih politika i sindikalno potpuno razjedinjeni. Kao takvi pokazali su se veoma pogodni za manipulacije u medijima, na sjednicama Vlade, u (ne)stručnim kuloarima pa i na sastancima gdje se trezveno razgovara o tome šta treba učiniti da u ovoj zemlji konačno zavlada ekonomska logika i – pravna država. Tek u takvim uvjetima samo na bazi nekoliko cifri i nedovoljno upućeni će biti u prilici da sami zaključie šta mora, a šta ne treba da poskupi.

Izvor; Agencije